

העדה המנודה, הגורמת משבר אמשלת

אפארטהייד

במדינת ישראל

לנו כי במשך כל הדורות האלה לא הת- ערכבו בני ישראל עם בני המקום, נשאו נוכריות או השיאו את בנותיהם לנוכרים — ובזאת הולידו ממזרים? — על כן הוטל איסור מטעם הרבנות על נישואי בני ישראל עם יתר היהודים.

היאודים בני אימראי

קיימת גירסה אחרת, שאין לה ולא כלום עם הפיקפוקים הדתיים על טוהר הגזע. על פי גירסה זו, מקור צרתם של אלכס שחץ ורחל סלומון, ושל עשרות זוגות אחרים בישראל, נעוץ בשאיפה סגור בית מזורה.

בראשית הכיבוש הבריטי בהודו התבססה והלכה שם קהילה יהודית ענפה, בעיקר בבומביי וכלכלתה, רובה ככולה מיוצאי בגדאד. שלא כמו אנשי השמן של שבת, באו יהודים אלה עם מקצוע בידם: המסחר והבנקאות. במהרה כבשו לעצמם מעמד כלי איתן כשיכבת-ביניים בכלכלה ההודית.

דבר אחד העיק על העילית המסחרית הזאת, הם יכלו להיות מיליונרים, אולם בי- עיני השליטים האנגלים נשאר נייטיבס.

רביסרן הצקלג'י ישראל במלחמת הודו השנונת

אמנם לא היו שחורים, ולא התערבבו עם היהודים הרגילים, אבל מינהגיהם ודתם זהים היו לאלה של עדת בני ישראל. והלא איש לא טען כי בני ישראל אינם נייטיבס הר- דים מדור-דורות.

על כן החלו ראשי הבגדאדים מקפידים על הפרדה גמורה בינם לבין בני ישראל, לאמור לאנגלים: „ראו — איננו כמוהם. הם נייטיבס, שחורים. אנחנו יהודים כמו היהודים שיש לנו בלונדון ובפאריס. אנחנו לבנים.“

מכתב שנשלח מכלכתה ב־1843 אל רבני בגדאד, למלדו הרבה על המביכה שנוצרה במצב זה. כתבו הגבירים יחזקאל איזנס יעקב ושבעה מחבריו: „זה היום כמה שנים שבא למחנינו מן בומבאי איש ואשתו ו-

המעולה זכה למוניטין מסחרי נרחב, עד שבמרוצת הזמן החלו מזהים את בני ישראל עם המוצר שלהם, קראו להם „שאחאר טליס“ — אנשי-השמן של שבת. כמו כל כת של מהגרים — ובייחוד המ- הגרים היהודים מאז ראשית התפוצה — היו בני ישראל מתבדלים קיצוניים. בן-העדה שהתחתן עם בת המקום נודד. עד שבמרו- צת הזמן נוצרו שתי קבוצות של יוצאי המ- הגרים הראשונים: „שחורים“ ו„לבנים“. לא היה זה עניין של צבע העור, אלא מי ש- התחתן עם נוכריה נקרא שחור — אפילו אם נוכריה זו היתה אנגליה. וקני העדה דאגו לכך, שאם רצה „שחור“ לשאת „לבנה“ כשרה, היה עליו תחילה להתגיר. על מצבות העדה ליד בומביי חרותים השמות בעברית — אותה עברית שבאה עם שבע המשפחות הראשונות. דויד, אחי ה- רמב"ם, שמע על העדה, נסע לבקרה. הוא הביא להם את דפוסי המינהגים היהודיים

רביאזוף זווילקאר

מתוך אנדת השבטים האבודים

כפי שהתגבשו בגולה המיצירת ובארץ ישראל. אולם את עיקרי מינהגי הדת — אלה הכתובים בתנ"ך — ידעו ממילא. העדה הצטיינה בתכונה בלתי-יהודית: בניה היו חקלאים ואנשי-מקצוע, רבים מהם שירתו בצבאות הודו, במלחמותיה השונות (ראה תמונות). בכל בומביי, עסקו רק שתי משפחות בני ישראל במסחר.

בסך הכל: סיפור הנשמע כאגדה על אחד השבטים האבודים. על כן קפצה התנועה הציונית על עדה זו כעל מציאה גדולה. שליחים שהגיעו להודו שיכנעו את בני ישראל כי עתה, משהוקמה המדינה וניבנה בית שלישי, עליהם לחזור לכור מחצבתם בארץ אבותיהם. שבעת אלפים מהם קיבלו את הבשורה בשימחה, ארזו את חפציהם ועלו לישראל. כעשרת אלפים נותרו בהודו. העולים מהודו יכלו להתמוזג עם יתר ה- עדות, באותו תהליך איטי וכאוב אומנם, המאפיין את קליטת העליות בישראל — לולא המסוק הקטן שעמד בעוכריהם. פסוק זה אומר: לא יתחתן מזרז בבת ישראל. היקשו הרבנים, בעלי המונופול המוחלט על נישואין וגירושין במדינת ישראל: „מניין

לכם שוויץ לחץ על הדק מצלמת- החובבים שלו — ולפני שידע מה בדיוק קורה לו, מצא את עצמו במוקד של סערה ציבורית. מסגר שעלה ארצה לפני עשר שנים מפינסק, פולין, רצה בסך- הכל לצלם יהפיה מתרחצת, ליד מפל ה- סחנה. אחר-כך ניגש אליה וביקש את כתוב- תה, כדי שיוכל לשלוח את הצילום. „שמי רחל סלומון,“ השיבה יהפיה השחור- חורת, „אני גרה ביוקנעם.“ הסתבר שהשניים גרו במשך שש שנים במרחק שני רחובות זה מזה, מבלי ש- יפגשו. משנפגשו, החליטו לפצות את

רביסרן קולאמקאר חיילים

עצמם על הזמן שאבד. הם התראו מדי יום ואלכס (23) הפך להיות בן-בית אצל מש- פחת סלומון. לפני חודשיים החליטו להתחתן, ניגשו לרב המושבה, יצחק מאיר חרל"פ. הרב הצעיר (35) נענה ברצון לפנייה, קבע תאריך לעריכת הטכס. ואז, לפתע, התנפץ חלומם של רחל ואלכס. חרל"פ שאל את הכלה בת ה-18 אם איננה, במיקרה, מעדת בני ישראל. „כן,“ השיבה בטבעיות תמימה — ובוה התבטלה החתונה.

כי שוב לא היו רחל סלומון ואלכס שחץ אוהבים צעירים, בגיל החוקי לנישואין, ה- כמהים להיות כבעל ואשה. העובדה שהורי הבחורה היו בני עדה מסוימת, שללה מן הנוג את זכותם הראשונית לאושר. מדוע?

אגדת השבטים האבודים

ין היסטוריה כתובה של עדת בני ישראל, במובן המקובל של המלה. תר- לדות העדה ומסורתה נמסרו מאב לבן משך אלפיים שנה. מסורת זו מספרת על ספינת מהגרים עבריים, שבאו בימי הבית הראשון מארץ הקודש אל מול חוף בומביי שבהודו. האוניה נטרפה בסערה, ורק שבעה זוגות ניצלו והגיעו בחוסר-כל. הם התיישבו על הקרקע כחקלאים. מאחר שהשתמשו בשמן סהור להדלקת נר שבת, נאלצו לייצר את השמן בעצמם, בבתי בד מ שלהם. השמן

(המשך מעמוד 11) להם, כאילו הם השאירו בה את התחבושת- הספוגית. בית-המשפט המחוזי בירושלים יצטרך עתה להחליט מי באמת שכח אלונגית בביתנה של סעידה.

דרכי חיים

דוור דופק בדלת?

חלוקת מכתבים בשעות הלילה המאוחרות איננה, לכל הדעות, עבודה נעימה. אך זו היתה המשמרת של ששון עזורי (27) ו- לכן היה עליו לנסוע על אוניו ולחלק את המכתבים הרשומים-אכספרס שבתיקו, לפי כתובותיהם.

אחד היה מיועד לירוחם ורדימון (65), בעל קולנוע אלגבי בתל-אביב. עזורי הגיע לביתו, שבהחוב שלמה המלך 87, עלה במדרגות.

פראים שבמותכם. הוא לחץ על פעמון הדירה ומאחר וזה לא פעל דפק על הדלת. השעה היתה תשע ושלושים.

בתוך הדירה שכב אותה שעה ורדימון עצמו כשראשו נתון בארגז חימום מיוחד. הוא ניתק את פעמון הדירה כדי למנוע הטרדות, ומקלט הרדיו שהיה פתוח, הבליע את קול הדפיקה. רק לאחר שהוור הגביר את הקשותיו, קם ורדימון בועף וניגש לדלת. מפתח פורצים, שביקרו בעבר ב- דירתו, פתח את הדלת אך כאורך שרשרת הבסתון הקבועה בה.

כשראה את הדרך, גבר ועמו. „איך אתם דופקים בדלת, פראים שכמותכם?!“ הטיח בפניו. „אתם לא יודעים שבדירה שלי לא מצלצים? אם יש מכתבים בשבילי — תמסור אותם לפי הכתובת של קולנוע אלגבי.“

הדוור הנדהם התנצל, הסביר לבעל הבית הכעוס כי אין אפשרות למסור מכתב שלא למען הרשום עליו. בכעס רב חטף ורדי מן את המכתב ואת הקבלה מידיו של עזורי.

מען השולח, שהיה רשום על גב המכתב, שבר את גבול כעסו. הוא היה משוכנע כי המכתב מאשתו, שהיתה אותו זמן ב- חוץ-לארץ, גילה, לעומת זאת, כי היה זה מכתב משרד-האוצר. הוא הרף את הדלת, סגר אותה בכוח על אצבע יד ימינו של הדוור.

עלכון כולל. עזורי חיכה כחמש דקות ומשלא קיבל מבעל-הבית את הקבלה ה- חתומה, דפק על הדלת שנית. „אני אניש נגדך תלונה,“ צעק עליו ורדימון ומסר לו את הקבלה. „בשעה כזאת לא מוסרים מכתבים ולא דופקים ככה בדלת, פראים שכמותכם!“

משראה עזורי במה הדברים אמורים, החליט להקדים רפואה למכה. הוא ניגש מיד לתחת המטרייה הסמוכה, והתלונן על היחס העויין והפגיעה הגופנית להם וכה תוך כדי עבודתו.

לאחר שמיעת העדויות החליט שופט ה- שלום חיים נחמני להרשיע את הנאשם, קנס את ורדימון בחמישים לירות על הע- לבת עובד ציבור. „לא היה איכפת לי כל כך אם היה קורא לי, פראי באופן אישי,“ אמר המתלונן עזורי לאחר מכן. „אבל הוא העליב את כל עובדי הדוור.“

דרכי אדם

המס לות שונצטלבו

פסי חיהם של רוזה יעקובסון (44) וגד- עון רינצפלה, נצטלבו אצל מכר משותף. רוזה היתה אז גרושה ואם לילד וגדעון אמנם חי עדיין עם אשתו ובתו הגדולה, אך היחסים היו מעורערים ביותר.

למען האמת נתנה רוזה את עיניה תחי- לה דחקה בכידי המשותף, אולם מהרגע בו פגשה את גדעון על ברור לשניהם כי מעתי יהדו חיהם על מטילה משותפת. מחשש עינא בישא. גדעון, העובד כפקיד במחלקת הסטטיסטיקה של אגד, סיפר לרוזה על צרותיו, הבטיח לה כי יבטח מאשתו לקבל גט, על-מנת שיוכל ל- שאתה לאשה. עד אז, החליטו השניים, עליהם לקנות דירה, בה יוכלו לחיות ב- משותף בכל עת שירצו.

באותו זמן קיבל גדעון פיצויים אישיים מגרמניה.

(המשך בעמוד 21)